

תוכנית "שער לאקדמיה" להשתלבות צעירים בדואים בנגב בהשכלה הגבוהה – סקרי עמדות

עיקרי הממצאים

דפנה הרן דנה כהן ארוא מג'אדלה יונתן אייל

המחקר הוזמן על ידי המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) והוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) ומומן בסיוע אגף בכיר לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב

יולי 2021

1. רקע כללי

ייצוגם של הצעירים הבדואים בנגב בהשכלה הגבוהה בישראל נמוך משמעותית בהשוואה לייצוגם של שאר הערבים, לא כל שכן בהשוואה לייצוגם של יהודים (לא חרדים) בשכבות הגיל המקבילות.¹ התוכנית "שער לאקדמיה" פועלת מטעם המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) והוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) במסגרת התוכנית להרחבת הנגישות להשכלה גבוהה לכלל האוכלוסייה הערבית בישראל, והיא מתמקדת בהסרת חסמים ובמתן תמריצים לקידום השתלבותם באקדמיה של צעירים בדואים בנגב. התוכנית משקפת את המאמצים המעוגנים בתוכנית החומש הממשלתית לפיתוח כלכלי-חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב בשנים 2012-2016 ([החלטת ממשלה 3708](#)) ובשנים 2017-2021 ([החלטת ממשלה 2397](#)) שנועדו לשלב את הצעירים הבדואים במוסדות להשכלה גבוהה.

"שער לאקדמיה" היא תוכנית לימודים ארבע-שנתית (או חמש-שנתית, כתלות בתחום הלימודים) לתואר ראשון המיועדת לצעירים בדואים. השנה הראשונה בתוכנית נקראת "שנת שער לאקדמיה", והיא כוללת קורסי מעטפת לשיפור מיומנויות למידה, שפה, מחשב וכישורים רכים וכן קורסים אקדמיים המלווים בתגבור לימודים נרחב. הסטודנטים לומדים בשנה זו בנפרד משאר הסטודנטים בקמפוס ובכיתות קטנות. החל מן השנה הראשונה ללימודים לתואר (השנה השנייה בתוכנית) הם משולבים בכיתות הרגילות כסטודנטים מן המניין וממשיכים לקבל תגבור לימודי. לאורך כל התוכנית זוכים הסטודנטים לסיוע כלכלי נרחב כמו גם למעטפת תמיכה הכוללת ליווי אישי וחברתי.

בהזמנת המל"ג-ות"ת, ערך מכון מאירס-גוינט ברוקדייל בשנת 2020 שני סקרים בקרב סטודנטים המשתתפים בשנתה הראשונה של תוכנית "שער לאקדמיה". מטרת הסקרים הייתה לבחון את עמדות המשיבים כלפי התוכנית, וכל אחד מהם נערך בכמה מוסדות לימוד, במועדים שונים ובשיטות העברה שונות, כמפורט בלוח 1. מסיבות מעשיות לא התאפשר להעביר את שאלון העמדות בכל מוסדות הלימוד באותו המועד, ובעקבות פרוץ משבר הקורונה הסקר המאוחר יותר נערך במתכונת מקוונת. לכן מי שהשיבו עליו הם מראש רק מי שהייתה להם תשתית דיגיטלית כלשהי. מכאן צפוי כי שיעור ההיענות לסקר המקוון, שנערך בתקופת חירום ודרש פעולות תמרוץ ויישוג, יהיה נמוך יותר משיעור ההיענות לסקר הכיתות, שנערך בשגרה ותוך מגע ישיר עם אוכלוסיית היעד (כפי שניכר בלוח 1). עם זאת, למרות האתגרים הכרוכים בביצועו של הסקר המקוון, הוא מספק הזדמנות לבחון את חוויותיהם ואת דרכי התמודדותם של סטודנטים המשתתפים בשנת "שער לאקדמיה" בעת המעבר ללמידה מקוונת וקיום תקשורת מרחוק (עם סטודנטים אחרים, עם מרצים ועם אנשי סגל של התוכנית) – התנהלות חדשה וייחודית לכלל הגורמים המעורבים. בכל מקרה, בשל ההבדלים בעיתוי עריכת הסקרים ובשיטת העברתם לא ניתן להשוותם זה מול זה, ולכן הנתונים נותחו לכל אחד מהם בנפרד.

לוח 1: אוכלוסיות היעד ושיעורי ההשבה לסקרים שהועברו בקרב סטודנטים המשתתפים בשנתה הראשונה של התוכנית "שער לאקדמיה" (במספרים ובאחוזים)

סוג הסקר ומועד ביצוע	מוסדות הלימוד שבהם הועבר הסקר	מספר המתקבלים לתוכנית (N)	מספר המשיבים על הסקר (N)	שיעור ההיענות (%)
סקר בכיתות ינואר-מארס 2020 (עד משבר הקורונה)	האוניברסיטה הפתוחה המכללה האקדמית אשקלון המכללה האקדמית ספיר	174	134	77
סקר מקוון אפריל 2020 ("יסגר פסח")	אוניברסיטת בן-גוריון בנגב המכללה האקדמית אחוה	145	65	44

¹ הכתוב בשתי פסקאות הפתיחה מבוסס על דוח סקירה של התוכנית: הרן, ד. ואייל, י. (2021). תוכנית "שער לאקדמיה" – השתלבות צעירים בדואים בהשכלה הגבוהה – מסמך מסכם המוגש למל"ג-ות"ת. מ-194-21. מכון מאירס-גוינט-ברוקדייל.

2. שיטת ניתוח העמדות כלפי התוכנית

עמדות המשיבים כלפי התוכנית נותחו לפי מידת הסכמתם עם היגדים הנוגעים למגוון היבטים בתוכנית.² הדירוג נעשה על פני סולם ליקרט בן שש דרגות: 1 – בכלל לא מסכים, 2 – מסכים במידה מועטה מאוד, 3 – מסכים במידה מועטה, 4 – מסכים במידה מסוימת, 5 – מסכים במידה רבה, 6 – מסכים במידה רבה מאוד. לכל היגד נבדק שיעור המשיבים שסימנו את כל אחת מדרגות ההסכמה, וכן חושב ממוצע הדירוג.³ בגלל ההבדלים בין שני הסקרים, הנתונים נותחו לכל אחד מהם בנפרד.

ההיגדים בנוגע לתוכנית עסקו בשישה תחומי תוכן עיקריים:

1. **תפיסות וציפיות בנוגע לתוכנית** – בהירות מטרות התוכנית בעיני הסטודנט; תמיכת המשפחה בהרשמה לתוכנית; ציפייה שהתוכנית תסייע לשיפור אוריינות השפה העברית והאנגלית, תקל על הנטל הכלכלי ותתרום להסתגלות לסביבת הלימודים החדשה.
2. **רגשות ואמונות בנוגע לתוכנית** – חשש מיחסם של סטודנטים אחרים ושל אנשי סגל; אמונה ביכולתה של התוכנית לקדם לימודים אקדמיים; וביטחון אישי ביכולת לעמוד במטלותיה.
3. **ציפייה לשייכות ולמעורבות חברתית** – תחושת שייכות למוסד האקדמי בפרט ולחברה הישראלית בכלל; החשיבות המיוחסת להשתתפות של הפרט בפעילויות חברתיות ייעודיות לסטודנטים ערבים ובפעילויות חברתיות משולבות לסטודנטים יהודים וערבים.
4. **חוללות עצמית בנוגע להתמודדות עם הלימודים** – מסוגלות לאזן בין חובות משפחתיות למטלות לימודיות ולפנות לגורמי סיוע במוסד הלימודים; הערכה של סיום השנה בהצלחה.
5. **מוכנות לקרבה יהודים-ערבים** – נכונות להשתלב באוכלוסייה היהודית ולהימצא בסביבות (כמו שכונת מגורים ומקום עבודה) מעורבות לעומת העדפה לנפרדות והתבדלות.
6. **תחושת קוהרנטיות קהילתית** – עמדות בנוגע להשפעה ולאכפתיות של הקהילה הבדואית בנוגע למתרחש בחברה הישראלית ובנוגע ליכולתה של הקהילה להתמודד עם אתגרים בעתיד.

3. ממצאים עיקריים

3.1 מידת ההסכמה עם ההיגדים בנוגע לתוכנית

להלן יוצגו עיקרי הממצאים שעלו מניתוח מידת ההסכמה עם ההיגדים בנוגע לתוכנית במקבצים השונים, בפרט שיעור המשיבים שהסכימו עם ההיגדים **במידה רבה או רבה מאוד** (או שלא הסכימו איתם כלל או הסכימו איתם במידה מועטה מאוד עבור היגדים המנוסחים במשמעות הפוכה):⁴

מקבץ 1 – תפיסות וציפיות בנוגע לתוכנית: כשני שלישים מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים – סקר הכיתות והסקר המקוון – מסכימים במידה רבה או רבה מאוד עם ההיגד ולפיו משפחתם עודדה אותם להירשם לתוכנית. בסקר הכיתות, 90% סבורים כי התוכנית תעזור להם לשפר את השפה העברית ו-70% סבורים כן בנוגע לשפה האנגלית. ההבדל ביחס לשתי השפות ניכר במיוחד בסקר המקוון, שבו 94% מן המשיבים סבורים כי התוכנית תעזור להם לשפר את השפה העברית, ו-54% בלבד סבורים כן בנוגע לשפה האנגלית. עוד נמצא כי 67% מן המשיבים בסקר הכיתות ו-77% מן המשיבים בסקר המקוון סבורים שהתוכנית תסייע להם לעמוד בהוצאות הכלכליות על הלימודים.

מקבץ 2 – רגשות ואמונות בנוגע לתוכנית: רוב המשיבים שוללים היגדים המביעים חששות מיחסם של גורמים שונים המעורבים בתוכנית. למשל, כשני שלישים מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים כלל לא מסכימים או מסכימים במידה מועטה מאוד עם ההיגד ולפיו הם מרגישים פחד מיחסם של סטודנטים אחרים בתוכנית, ומעל למחציתם שוללים תחושת פחד מיחס גורמי המנהל האקדמי.

² כל השאלונים הועברו בערבית ותורגמו על ידי חוקרת מצוות המחקר וסוקרת מצוות איסוף נתונים שערבית היא שפת אימן.
³ עבור פריטים שנוסחו במשמעות שלילית נעשה היפוך סולם, כך שככל שהציון גבוה יותר כך העמדה היא חיובית יותר.
⁴ במצגת המלווה מסמך זה מפורטות שכיחויות מדרגי ההסכמה עם כל ההיגדים במקבצי הנושאים השונים, בכל אחד משני הסקרים.

לעומת זאת, כשלושה רבעים מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים מסכימים במידה רבה או רבה מאוד עם ההיגד ולפיו הם חשים אופטימיות באשר ליכולתם לסיים לימודים אקדמיים.

מקבץ 3 – ציפייה לשייכות ולמעורבות חברתית: בכל אחד משני הסקרים, כשלושה רבעים מן המשיבים מסכימים במידה רבה או רבה מאוד עם ההיגד ולפיו חשוב להם להיות חלק מן החברה הישראלית, וכשני שלישים מסכימים במידות אלה עם ההיגד ולפיו הם רואים את עצמם כחלק מן החברה הישראלית. לעומת זאת, בנוגע לחשיבות ולתחושת השייכות למוסד האקדמי שהם לומדים בו, הרי שבסקר הכיתות שיעורים נמוכים יותר (כ-60%) מאששים היבטים אלה, ואילו בסקר המקוון שיעורים גבוהים יותר (כ-90%) מאששים אותם. אפשר להציע כמה הסברים לדפוס ממצאים זה: (1) מוסדות הלימוד שנבדקו בכל אחד משני הסקרים נבדלים אלה מאלה ביישום התוכנית ובמתן המענים לצורכי המשתתפים; (2) המשיבים על הסקר המקוון גיבשו זיקה מובהקת יותר למוסד האקדמי מאשר המשיבים על סקר הכיתות בשל ההבדל במועד איסוף הנתונים; (3) בעוד המשיבים על סקר הכיתות ענו עליו בעת שגרה, המשיבים על הסקר המקוון ענו עליו בתקופת מגפת הקורונה, מה שייתכן שחידד את ההעדפה ללמידה פיזית בכיתה על פני הלמידה המקוונת שנכפתה עליהם בגין המצב (ראו התייחסות מפורטת להיבט זה בהמשך). עוד נמצא במקבץ זה כי בעוד כשליש מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים מייחסים חשיבות להשתתפות בפעילויות חברתיות **ייעודיות** לסטודנטים ערבים, הרי שכ-60% מן המשיבים בסקר הכיתות וכ-70% מן המשיבים בסקר המקוון מייחסים חשיבות להשתתפות בפעילויות חברתיות **משולבות** ליהודים ולערבים.

מקבץ 4 – חוללות עצמית בנוגע להתמודדות עם הלימודים: כמחצית מן המשיבים בסקר הכיתות וכשני שלישים מן המשיבים בסקר המקוון מסכימים במידה רבה או רבה מאוד עם ההיגד ולפיו הם מסוגלים לאזן בין חובותיהם המשפחתיות ובין המטלות הלימודיות. כמו כן כ-80% מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים מעריכים כי יוכלו לסיים בהצלחה את שנתם הראשונה בתוכנית.

מקבץ 5 – מוכנות לקרבה יהודים-ערבים: כשלושה רבעים מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים מסכימים במידה רבה או רבה מאוד עם ההיגד ולפיו חשוב להם להימצא בקשרי חברות טובים עם יהודים ועם ערבים בדואים באותה מידה. חיזוק לעמדה זו מתקבל משלילה של היגדים הפוכים, למשל 77% מן המשיבים בסקר הכיתות ו-70% מן משיבים בסקר המקוון אינם מסכימים כלל או מסכימים במידה מועטה מאוד עם ההיגד ולפיו הם מעדיפים לעבוד במקום שבו מועסקים רק ערבים בדואים ללא יהודים. בדומה, 65% מן המשיבים בסקר הכיתות ו-57% מן המשיבים בסקר המקוון שוללים את ההעדפה לגור בשכונה שמתגוררים בה רק ערבים בדואים ללא יהודים, וכמחצית מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים מאששים את ההעדפה שילדיהם ילמדו בבית ספר מעורב. לצד הנכונות לאינטגרציה בהיבטים אלה עולה מגמת רתיעה מפני התמוזגות עם האוכלוסייה היהודית. כך למשל, כ-70% מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים אינם מסכימים כי הבדואים צריכים לאמץ את הערכים החברתיים ואת אורח החיים היהודיים הנחשבים מודרניים יותר ולוותר על הערכים והמנהגים הבדואיים, וכ-80% היו מתנגדים לנישואין של ביתם לגבר יהודי.

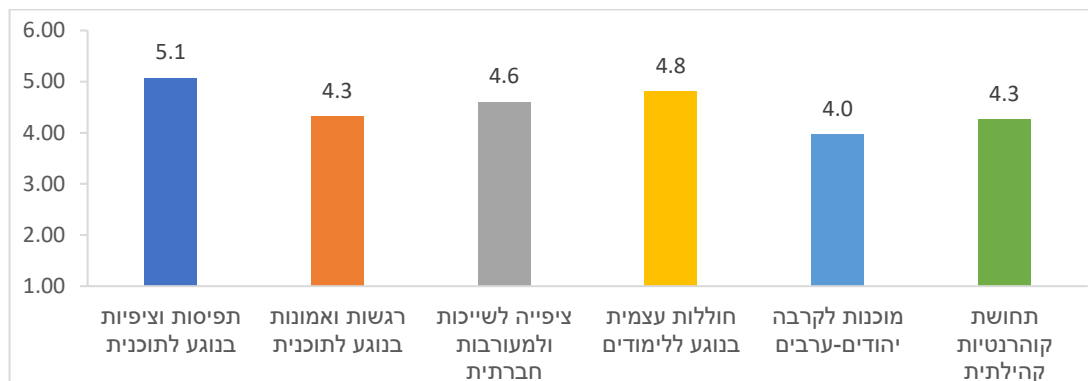
מקבץ 6 – תחושת קוהרנטיות קהילתית: כמחצית מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים מסכימים במידה רבה או רבה מאוד עם ההיגד ולפיו הקהילה הבדואית יכולה להשפיע על מה שקורה בחברה הישראלית כמו גם עם ההיגד ולפיו הקהילה מוכנה להתמודד עם אתגרי העתיד. שיעור דומה שוללים את ההיגד ולפיו חברי קהילה אדישים למה שקורה בסביבתם.

לסיכום, התמונה הכוללת היא כי חלק הארי של המשיבים חווים את התוכנית כמיטיבה:

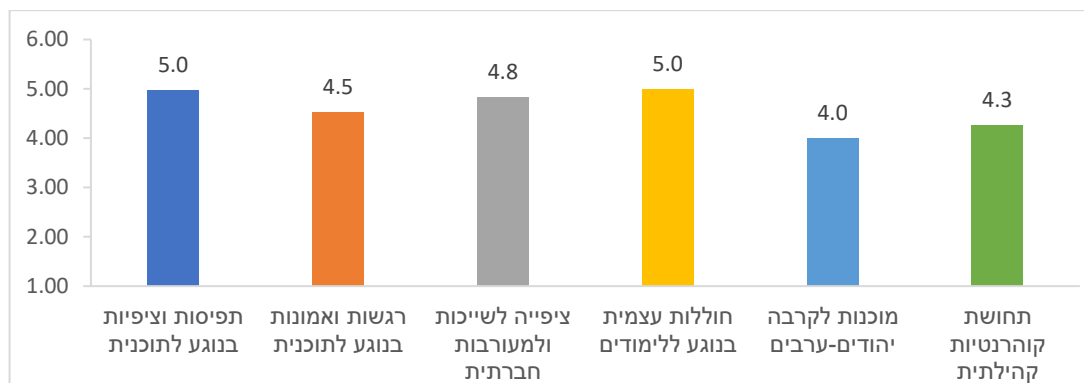
- **קוגניטיבית:** סבורים כי התוכנית תסייע להם להשיג את מטרותיהם הלימודיות
- **רגשית:** מביעים בשלות ואופטימיות בנוגע להתנהלות במסגרת ולהישגים פוטנציאליים
- **כלכלית:** מעריכים כי התוכנית תקל את העומס הכלכלי הכרוך בלימודים אקדמיים
- **חברתית:** מעוניינים להשתלב בחברה הישראלית לצד שימור הזהות הבדואית

עוד עולה כי למרות ההבדלים בין סקר הכיתות לסקר המקוון במועד ההעברה ובשיטת איסוף הנתונים, התוצאות בנוגע להערכת התוכנית דומות מאוד, כפי שממחישים שני התרשימים שלהלן.

תרשים 1: ממוצעי דירוג ההסכמה עם מקבצי ההיגדים (סולם 1-6) בסקר הכיתות

תרשים 2: ממוצעי דירוג ההסכמה עם מקבצי ההיגדים (סולם 1-6) בסקר המקוון

3.2 מאפיינים אישיים וממשקים קודמים עם התוכנית

בשני הסקרים נאסף גם מידע סוציו-דמוגרפי, בפרט מין, גיל, מצב משפחתי, השכלת ההורים ויישוב המגורים. כמו כן נבדקו ממשקים הקשורים לתוכנית טרם ההרשמה אליה, בפרט קבלת הכוון לימודי, השתתפות בסיור לימודי, השתתפות בקורס הכנה ללימודים או השתתפות בפעילות חברתית משותפת ליהודים וערבים (אם במסגרת תוכנית "שער לאקדמיה" ואם במסגרת אחרת).

מבחינת התמהיל הסוציו-דמוגרפי של המשיבים עולה כי רובם נשים (65% בסקר הכיתות ו-88% בסקר המקוון), רווקים (77% בסקר הכיתות ו-81% בסקר המקוון) ובשכבת הגיל 18-19 (כ-50% בסקר הכיתות וכ-60% בסקר המקוון) לעומת גילי 20+. אשר להשכלת ההורים, בסקר הכיתות נמצא שבמקרה של כשליש מן המשיבים, שני ההורים השלימו תעודת בגרות, תעודת הכשרה מקצועית או תואר אקדמי, לעומת כמחצית מן המשיבים בסקר המקוון שהוריהם מצויים במשלב השכלה זה. כמעט כל המשיבים על שני הסקרים מתגוררים ביישובים בדואים מוכרים בנגב. מבחינת התפלגות מוסדות הלימוד, בסקר הכיתות כחמישית מן המשיבים למדו באוניברסיטה הפתוחה, כרבע למדו במכללה האקדמית אשקלון, ויותר ממחצית למדו במכללה האקדמית ספיר, ובסקר המקוון כ-70% למדו במכללה האקדמית אחוה וכ-30% למדו באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

אשר להיקף ההשתתפות בפעילויות מקדימות הקשורות לתוכנית, נמצא כי חלק לא מבוטל מן המשיבים השתתפו בהן. כך למשל, כמחצית מן המשיבים בכל אחד משני הסקרים קיבלו הכוון לימודי טרם ההרשמה לתוכנית (לאו דווקא מטעם התוכנית), רבע מן המשיבים בסקר הכיתות ושליש מן המשיבים בסקר המקוון השתתפו בקורסי הכנה ללימודים, ויותר מ-40% מן המשיבים

בכל אחד משני הסקרים השתתפו בפעילות חברתית משותפת בין יהודים לערבים **שלא** במסגרת התוכנית "שער לאקדמיה" (לעומת כ-20% שהשתתפו בפעילות כזו במסגרת התוכנית).

בניתוח הקשרים בין משתני הרקע לדירוג ההיגדים הנוגעים לתוכנית נמצא כי מאפיינים סוציו-דמוגרפיים כולל מוסדות הלימוד שבהם לומדים הנסקרים משפיעים **נקודתית** על הערכת היבטים מסוימים בתוכנית.⁵ לעומת זאת, לא נמצאה השפעה מהותית להשתתפות בפעילויות מוקדמות.

3.3 משבר הקורונה והשפעתו על חווית הלימודים

בסקר המקוון, שהועבר לאחר פרוץ משבר הקורונה, נבדקו סוגיות נוספות הרלוונטיות לחווית הלימודים בתקופה מאתגרת זו, ובכלל זה: היקף הביצוע של מטלות שוטפות דרך למידה מקוונת; עמידה בקשר עם גורמים שונים הקשורים לתוכנית; האם בסביבה הביתית יש תנאים ומשאבים הדרושים ללמידה מרחוק; חששות מהשלכות תקופת הקורונה על העתיד הלימודי ועל המצב הכלכלי; דרכי התמודדות עם המשבר ברמה האישית, המשפחתית והקהילתית (למשל מידת ההקפדה על ההגבלות של משרד הבריאות). חשוב להבהיר כי בשל ערוץ ההשבה על הסקר, כל מי שהשתתפו בו היו מראש בעלי תשתית מקוונת כלשהי (טלפון חכם או מחשב עם חיבור לאינטרנט). לפיכך, סביר להניח שלשיעורים גדולים יותר מקרב מי שלא השיבו על הסקר חסרים משאבים אלה, כלומר יש בקרבם פערים דיגיטליים שלא באו לידי ביטוי במחקר הנוכחי.

בבחינת סוגיות הקשורות לחוויית הלמידה המקוונת בתקופת הקורונה, עלו הממצאים האלה:

- קיומו של כל אחד מן המשאבים ללמידה מרחוק (מחשב, חיבור לאינטרנט, פינה שבה ניתן לעבוד וסביבה שקטה) מתואם חיובית עם ביצוע מטלות לימודיות שוטפות בעת הקורונה (השתתפות בשיעורים, לימוד עצמי, הכנת שיעורי בית, תרגול עצמי ולימוד קבוצתי).
- מספר המשאבים העומדים לרשותו של הפרט (אם במלואם ואם חלקית) בסביבתו הביתית מתואם חיובית אף הוא עם ביצוע מטלות לימודיות שוטפות בתקופת הקורונה.
- לא נמצא מתאם עקיב בין קיומם של משאבים ללמידה מקוונת ובין היקפו וטיבו של הקשר עם גורמים הקשורים לתוכנית (סטודנטים אחרים, אנשי סגל ומרצים).
- קיומו של כל אחד מן המשאבים מתואם חיובית עם פניות של הפרט ללימודים, וגם ובעיקר עם קבלת עידוד מן המשפחה להשקיע בלימודים בתקופת הקורונה.
- היעדרו של כל אחד מן המשאבים מתואם חיובית עם ציפייה לקושי כלכלי מוגבר ועם פגיעה בחוויית הלמידה – הן בנוגע לתקופה הנוכחית והן בנוגע להמשך הלימודים.

לסיכום, משבר הקורונה משפיע על מעורבות הנסקרים בתוכנית "שער לאקדמיה" ועל חווית הלימודים שלהם בעיקר דרך מידת זמינותה ונגישותה של תשתית פיזית וטכנולוגית המותאמת ללמידה מקוונת.

בניתוח המלל החופשי של המשיבים בנוגע לחוויית הלמידה הכללית שלהם בתקופת הקורונה ניתן משקל רב יותר לאתגרים וחסמים מאשר להזדמנויות ואפשרויות לשיפור הלמידה. הגורם המקשה ביותר שדווח הוא בעיות בתקשורת אינטרנט או מחסור במיומנויות של אוריינות דיגיטלית, זאת אף על פי שרוב המשיבים היו מצוידים כאמור בתשתית מקוונת. חסמים נוספים שצוינו הם סביבת לימודים ביתית שמקשה על ריכוז והפניית קשב ללימודים וכן תחושת משבר נוכח המצב במדינה, דחק ולחץ משפחתי. מיעוט המשיבים שראו רווחים או תועלות בלמידה בתקופה זו ציינו אפשרות ללמוד בקצב אישי, לחזור על החומר ולהשלים פערים, הגדלת היקף שעות הלימוד בשל חיסכון של זמני נסיעה למוסדות הלימוד, וכן גיבוש מיומנויות ללמידה עצמאית ולמשמעת עצמית.

⁵ במצגת המלווה מפורטים ההבדלים בממוצעי המקבצים לפי משתנים סוציו-דמוגרפיים.

4. עם הפנים לעתיד

נוכח ממצאי המחקר המוצגים בדוח זה מוצע לבצע מחקר המשך, שבו ייסקרו סטודנטים בדואים בשנתם השנייה בתוכנית "שער לאקדמיה", כלומר בשנה א' של לימודי התואר הראשון, אשר במהלכה הם ימשיכו לקבל מגוון סוגי סיוע מטעם התוכנית. מומלץ כי סקר העמדות יועבר בפלטפורמה שתאפשר תמרוץ והעלאה של שיעורי ההשבה. במחקר המוצע ייאספו נתונים מנהליים על כלל הסטודנטים הלומדים במוסדות הלימוד בנוגע למחלקות הלימוד, צבירת נקודות זכות, ציונים בקורסים ומאפייני התמדה. המידע המנהלי ישמש להשוואה בין סטודנטים בדואים משתתפי התוכנית ובין בדואים שהתקבלו ישירות ללימודים (שלא דרך התוכנית) וכן לסטודנטים יהודים הלומדים באותו המוסד האקדמי. בחינת התרומות לסטודנטים משתתפי התוכנית על בסיס תפיסותיהם והישגיהם בלימודים תאפשר ללמוד אילו מסוגי הסיוע ומדרכי העבודה בתוכנית "שער לאקדמיה" הם המשמעותיים ביותר כדי לקדם שילוב מוצלח של צעירים בדואים בהשכלה גבוהה.

***